

Subject Area  
Education Sciences

Year: 2022  
Vol: 8 Issue: 99  
PP: 2124-2130

Arrival  
11 May 2022  
Published  
30 June 2022

Article ID Number  
62917

Article Serial Number  
31

Doi Number  
<http://dx.doi.org/10.29228/sssj.62917>

**How to Cite This Article**  
Oruç, E. (2022).  
“Türkiye’deki İlkokul ve Ortaokul İngilizce Öğretim Programlarının Karşılaştırılması: 2006, 2013 ve 2018 Öğretim Programları” International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:8, Issue:99; pp:2124-2130



Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

## Türkiye’deki İlkokul ve Ortaokul İngilizce Öğretim Programlarının Karşılaştırılması: 2006, 2013 ve 2018 Öğretim Programları

The Comparison of English Language Curricula of Primary and Secondary Education in Turkey: The 2006, 2013 and 2018 Curricula

Eylem ORUÇ<sup>1</sup>

<sup>1</sup> Öğr. Gör. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Yabancı Diller Bölümü, Bilecik, Türkiye

### ÖZET

Bu çalışma, Türkiye’de 2006, 2013 ve 2018 yıllarında güncellenen İlkokul ve Ortaokul İngilizce Öğretim Programlarındaki (MEB, 2006; 2013; 2018) farklılıkları program felsefesi ve tasarımı, programın hedefleri, içerik, öğrenme-öğretme durumları ve ölçme değerlendirme boyutlarına göre karşılaştırmalı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın yöntemi, vaka incelemesi olarak desenlenmiş ve veriler doküman analiziyle incelenmiştir. 2006’dan 2018 İngilizce Öğretim Programına kadar yapılan iyileştirmelerin üzerinde Avrupa Birliği tarafından önerilen Avrupa Ortak Dil Çerçevesi’nin ve güncel yabancı dil öğretimi teori ve pratiklerinin etkileri görülmektedir. İngilizce öğretim programlarının güncellenmesinde ihtiyaç analizinin eğitim teori ve uygulamalarına uygun bir şekilde yapılması ve sonuçlarının somut bir şekilde programa yansıtılması önerilebilir. Bu durumun, öğretim programının özgün ve bağlama uygun bir şekilde tasarlanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** İngilizce Öğretim Programı, Program Güncellemeleri, İlkokul, Ortaokul

### ABSTRACT

This study investigated the curriculum renewal of the Primary and Secondary School English Curriculum in Turkey (MEB, 2006; 2013; 2018). The curricula were compared based on curriculum design, objectives, content, teaching methods and assessment. The research model of the research was case study and the data were analyzed by document analysis. The English curricula generally have been impacted by Common European Framework of Reference (CEFR) suggested by the European Union and current theory and practice on foreign language teaching in the last decades. It is recommended that needs analysis to be carried out in accordance with the educational theory and practices and the results should be reflected in the curriculum in a concrete way. Thereby, it can contribute to conducting an authentic curriculum renewal in Turkish Education Context.

**Keywords:** English Language Curriculum, Curriculum Renewal, Primary Education, Secondary Education

## 1. GİRİŞ

Günümüz gelişmeleriyle birlikte dünyada yabancı dil olarak İngilizce öğretimi daha da önemli hale gelmektedir. Türkiye’de yabancı dil öğretimiyle ilgili çıktılar sürecin verimli işlemediği yönünde bilgi vermektedir. Bundan dolayı, yabancı dil öğrenme-öğretme sürecinin geliştirilmesi amacıyla MEB’e bağlı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB) tarafından son 20 yıl içerisinde İngilizce Öğretim Programında güncelleme ya da iyileştirmeler yapılmıştır. Program yenilikleri eskiyen içerik, beceri ve değerlendirme sürecinin zamanın gerektirdiği değişimlerle yenilenmesidir (Jacobs, 2010). Programlardaki değişimlerin hedefleri, öğrenci performansını artırma, onları yaşam boyu öğrenenler olarak hayata hazırlama, adalet ve eşitliği sağlama, öğrenmeyi ve motivasyonu artırma olabilir (Kattington, 2010).

Program değişimi ve program iyileştirmeleri birbirlerinin yerine kullanılabilen kavramlardır. Ancak, program değişimi bazı zihinsel değişimleri ve dinamikleri aynı anda değiştirmeyi içermektedir. Öte yandan, programda yapılan iyileştirmeler programın temel olmayan bazı taraflarını değiştirmeyi ifade etmektedir (Talla, 2012). Guardado ve Light (2020) program yenileme çalışmalarına programın felsefesinin ve dil öğrenme ilkelerinin incelenmesiyle başlanabileceğini belirtmiştir. İkinci olarak programın içindeki öğretmenlerle bu felsefeye ilişkin olarak ortak bir anlayış geliştirilmesi gerektiğinin altı çizilmiştir. Ayrıca, programdaki güncellemeleri içeren stratejik plan ya da misyon-vizyon ifadelerinin olduğu metinlerin de hazırlanması gerekmektedir. Eğer varsa, programın felsefesini yansıtan metinler en son ne zaman gözden geçirildiğinin ve pedagojik olarak tercih edilen bir dil öğretim yaklaşımının olup olmadığının düşünülmelidir. Clark (1997) yabancı dil programının güncellenmesindeki basamakları şöyle belirtmiştir.

- ✓ Uygulamalı dil bilim teorisi ve sınıf deneyimleri çerçevesinde dil öğrenme-öğretme sürecine rehberlik eden ilkelerin gözden geçirilmesi.
- ✓ Hedef, içerik ve yöntem bilim açısından izlenceleri değerlendirme
- ✓ Öğrenme-öğretme stratejilerini gözden geçirme

- ✓ Öğrenme deneyimlerine rehberlik edecek kaynakların seçimi, uyarlanması ve oluşturulması
- ✓ Öğrenci gelişimini izleme, kaydetme, rapor etme ve onlara geri bildirim vermek amacıyla tasarlanan değerlendirme araçlarının gözden geçirilmesi
- ✓ Sınıf uygulamalarının değerlendirilmesi ve geliştirilmesi için strateji geliştirme
- ✓ Araştırmaya açık öğelerin belirlenmesi
- ✓ Öğretmenlere kavramsal ve uygulamalı olarak destek olmak için hizmet içi eğitimler düzenleme

Dil öğretiminde kullanılacak program tasarım modelleri ileriye doğru, merkezi ve geriye doğru olmak üzere üç kategoride incelenmektedir. İleri doğru program tasarımında girdi, süreç ve çıktılar birbirleriyle doğrusal olarak ilişkili olduğu varsayımıyla, ilk olarak konu ya da temalar belirlenmektedir. Daha sonra konuya bağlı materyal ve etkinliklerin seçimi; son olarak toplam değerlendirmenin belirlenmesi şeklinde devam etmektedir. Bu tasarım türü genel İngilizce derslerinde ve dil becerilerinin gelişiminin belirli olmadığı durumlara uygundur. Merkezi tasarım, öğrenen yaşantılarına, öğrenme süreçlerine, öğrenme hedeflerinin gerçekleşmesine odaklanan etkinlik ve yöntem temelli bir tasarımdır. Geriye doğru tasarım ise öğrenme hedeflerinin belirlenmesiyle başlayarak bu hedefleri gerçekleştirmedeki yaklaşımların seçilmesidir. Geriye doğru tasarım dil öğretim bağlamında özellikle hesap verilebilirliğin önemli olduğu, ihtiyaç analizi, planlama ve materyal geliştirme gibi adımların takip edilebileceği programların tasarlanmasında kullanılmaktadır. Bu üç tasarım modelinin de doğru bağlamda kullanıldığında geçerli olduğu belirtilmiştir (Richards, 2013).

İngilizce dersleri 1997-1998 Eğitim Reformu'yla birlikte ilkökul 4. ve 5. sınıf programlarında 2'şer saat olarak yer almaya başlamıştır. Bu eğitim süreci sonunda öğrencilerin İngilizce seviyelerinin orta seviyeye gelmesi hedeflenmiştir. 2006-2007 eğitim-öğretim yılında yenilenen program, İngilizce derslerini haftada 3 saat zorunlu ve 2 saat seçmeli olarak düzenlemiştir (Kırkgöz, 2007). 2013 yılında yenilenen programda ise İngilizce 4 saate çıkarılmış ve ilkökul 2. sınıftan itibaren verilmeye başlanmıştır (MEB, 2013). Son yapılan program güncellemesi için kamuoyu görüşüne başvurulmuş; veliler, öğretmenler ve akademisyenlerden alınan görüşler ışığında düzenlemeler gerçekleştirilmiştir (MEB, 2018). İngilizce öğretim programlarında yapılan bu güncellemelerin nasıl ve neden yapıldığına ilişkin bir sonuca varılabilmesi için 2006, 2013 ve 2018 İlkokul ve Ortaokul İngilizce Öğretim programlarının karşılaştırılması olarak değerlendirilmesi yapılmıştır.

İlkokul ve ortaokul İngilizce öğretim programları program tasarımı ve yapısı açısından bazı çalışmalarca incelenmiştir (Acar, 2019; Demirtaş ve Erdem, 2015; Karsantık ve Yağcı; 2021; Yücel vd., 2017). Acar (2019) çalışmasında 2013 ve 2018 İlkokul ve Ortaokul İngilizce programını karşılaştırmış iki program arasında ihtiyaç analizi, hedefler, izleme, yaklaşım ve yöntem, materyaller, ölçme – değerlendirme, ders saatleri ve sınıfta anadil kullanımı açısından incelemiştir. İki program arasında ihtiyaç analizi, hedefler, yaklaşım ve yöntem, materyaller ve anadil kullanımı açısından bir farklılık gözlemlenmemiştir. Demirtaş ve Erdem (2015) 2006 ve 2013 5. sınıf İngilizce öğretim programlarını karşılaştırmış, 2013 programında İngilizce dersinin 2. Sınıflarla başlamasının, İngilizce'nin gerçek yaşamda kullanımının teşvik edilmesi ve öğrenci ilgisini çekebilecek içeriğin önerilmesinin olumlu bir gelişme olarak değerlendirmişlerdir. Karsantık ve Yağcı (2021) yaptıkları çalışmada İngilizce dersi öğretim programlarında yapılan değişikliklerle ilgili araştırmaları incelemiştir. Araştırmanın sonuçları, güncellenen İngilizce öğretim programlarının karşılaştırıldığı çalışmalarda öğretim programının yapısı, işleyişi ve yönetici tutumları bağlamında yapıldığını göstermiştir. Yücel vd. (2017) İlkokul İngilizce öğretim programlarını program tasarım ilkelerine göre incelemiş, esneklik ilkesi hariç diğer program tasarım ilkelerine uyulduğu belirlenmiştir. Öte yandan programda önerilen sürelerin uygulama için yetersiz olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma, Türkiye'de 2006, 2013 ve 2018 yıllarında güncellenen İlkokul ve Ortaokul İngilizce Öğretim Programlarındaki (MEB, 2006; 2013; 2018) güncellemeleri program felsefesi ve tasarımı, programın hedefleri, içerik, öğrenme-öğretme durumları ve ölçme değerlendirme boyutlarına göre karşılaştırmalı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır.

## 2. YÖNTEM

Araştırmanın yöntemi, vaka incelemesi olarak desenlenmiştir. Vaka incelemesi, bir vakanın, bir katılımcının veya bir doküman deposunun detaylı bir analizidir (Bogdan ve Biklen, 2007). 2006, 2013 ve 2018 ilkökul ve ortaokul İngilizce Öğretim Programlarındaki güncellemeler vaka olarak belirlenmiştir (MEB, 2006; 2013; 2018). Verilerin analizinde doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizinde birçok farklı doküman türü kullanılabilir. Resmi dokümanlar arasında; toplantı tutanakları, resmi notlar ve yayımlanmış program rehberleri sayılabilir (Clark ve Creswell, 2014). İngilizce öğretim programlarındaki farklılıklar program felsefesi ve tasarımı, programın hedefleri, içerik, öğrenme-öğretme durumları ve ölçme değerlendirme açısından incelenmiştir.

### 3. BULGULAR

#### 3.1. Öğretim Programlarının Program Felsefesi ve Tasarımına Göre Karşılaştırılması

Öğretim programları program felsefesi ve tasarım modeline göre incelendiğinde 2006 İngilizce Öğretim Programı'nın karma tip program tasarım modeli kullanıldığı belirtilmiştir. Bu program farklı izlenir türlerinin birleştirilmesiyle oluşturulduğundan programın geliştirilmesinde farklı yaklaşımlardan yararlandığı ifade edilmiştir. Bu nedenle, yapısal (dilbilgisi yapıları), durumsal (iletişim ortamları), konu odaklı, kavramsal/işlevsel (dilbilgisi kuralları/kavramlar+yapılar ve kullanım/işlevler), süreç/görev odaklı (öğrencinin gerçek dünyadaki dil problemleriyle ilgili görevler) ve beceri odaklı (dilsel ve akademik beceriler) yaklaşımlardan yararlandığından bahsedilmiştir. Bu programda Avrupa Dil Pasaportuna uyum sağlamak amacıyla programa dil çalışma becerileri ve görevler eklenmiştir. Ayrıca, programın tasarımında sarmal format tercih edildiği ifade edilmiştir. Bu tasarımda öğrencilerin ve öğretmenlerin aynı konu üzerinde farklı zamanlarda çalışabilmelerine imkan sağlama amaçlanmıştır (MEB, 2006). 2006 öğretim programı tasarım ve felsefe açısından değerlendirildiğinde dil bilgisi ve konu odaklı öğretim tasarımına ek olarak Avrupa Dil Pasaportunda önerilen beceri ve görevler eklenmiştir.

2013 İngilizce Öğretim Programının tasarımında ise eylem odaklı yaklaşım ve Avrupa Ortak Dil Çerçevesi'nin (AODÇ) ilkeleri temel alındığı ifade edilmiştir. Ayrıca, programda öğrencilerin otantik iletişimsel ortamlarda dil kullanımına odaklanıldığı belirtilmiştir. Eylem odaklı yaklaşım ve AODÇ Avrupa Birliği yabancı dil politikasında belirtilen bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır.

2018 İngilizce öğretim programının tasarımında 2013 öğretim programına benzer şekilde Avrupa Ortak Dil Çerçevesi ve eylem odaklı yaklaşım temel alınmıştır. Aynı zamanda otantik iletişimsel ortamlarda dilin kullanılması bu öğretim programında da vurgulanmaktadır. Bu sebeple öğretim programı her sınıf kademesi için farklı dil yeterliliğinin tanımlandığı iletişimsel fonksiyonları ve yararlı dil yapılarını temel alınarak tasarlanmıştır. Dil fonksiyonları ve yararlı dil yapıları izlencenin üç ögesinden biridir. İkinci olarak, dil becerileri ve karşılık gelen öğrenme çıktıları dil fonksiyonları ve yararlı dil yapılarıyla ilişkili bir şekilde tasarlanmıştır. İzlencenin üçüncü bileşeni ilk iki ögedeki girdi ve dil becerilerinin uygulanabileceği bağlam, görev ve ödevleri göstermektedir. Özellikle 2013 programında dilin iletişimsel ortamlarda kullanılması ve dilin fonksiyonlarına odaklanması 2018 öğretim programının temelini oluşturmuştur. 2018 öğretim programındaki yararlı dil yapılarının dil fonksiyonlarına göre verilmesi izlencede göze çarpan değişikliklerden biridir. Öte yandan, 2018 öğretim programı değerlendirmeyi bir süreç olarak ele almış, izlencenin üçüncü ögesine 2013 programının aksine önerilen bağlam, görev ve ödevleri yerleştirmiştir. 2018 İngilizce öğretim programı öğretmenler, veliler ve akademisyenlerden alınan görüşlere göre programı güncellendiği belirtilmiştir. Bu anlamda 2018 programı diğer programlardan ayrılmaktadır. Fakat, ihtiyaç analizinin nasıl yapıldığına ve sonuçlarına ilişkin bilgiler program rehberinde yer almamaktadır.

#### 3.2. Öğretim Programlarının Programın Hedeflerine Göre Karşılaştırması

Öğretim programlarının hedefleri incelendiğinde 2006 programının dil bilgisi yapılarına daha fazla vurgu yaptığı ve kazanımların dinleme, okuma ve yazma becerilerine göre belirlendiği söylenebilir. Öte yandan, 2013 programı dilin işlevsel ve öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik kullanımına vurgu yapmakla birlikte programın kazanımları, dinleme, okuma ve yazma becerilerine göre belirlenmiştir. 2013 programında bu becerilerin yanı sıra kültürel çeşitlilik, öğrenen özerkliği ve öz-değerlendirme vurgulanmıştır. 2018 öğretim programında, 2013 programındaki ilkelere ek olarak bazı uluslararası yeterliliklerden bahsedilmektedir. Son olarak 2018 programı değerler eğitimi açısından geliştirildiği ifade edilmiştir.

2006 İngilizce Öğretim Programının hedefleri temel olarak, kişisel bilgilerle ilgili basit ifadeler kullanma; belirli somut durumlarla ilgili kelime ve ifadeleri kullanabilme; basit cümle yapıları ve dil bilgisini kullanabilme; öğrenilen kelimeleri kolayca telaffuz edebilme; bildiği kelimeleri ve ifadeleri fark edebilme; adres, milliyet ve kişisel bilgilerin harf harf ifade edilmesi; günlük selamlaşma, vedalaşma, tanışma, rica etme, teşekkür etme, özür dilemek amacıyla sosyal iletişim kurabilme; kısa ve sık kullanılan cümleleri kullanarak iletişimi sağlayabilme olarak sıralanmıştır. 2013 programının genel amaçları ise sıradan ve gündelik deyişlerle somut gereksinimleri karşılamayı hedefleyen son derece yalın ifadeleri anlayabilme ve kullanabilme, kendini veya bir başkasını tanıtabilme, basit bir biçimde iletişim kurabilme olarak belirtilmiştir. 2018 İngilizce öğretim programında Avrupa Birliği ülkeleri tarafından belirlenen ve bu ülkelerdeki eğitim programlarının amaçları arasında yer alan yeterliliklerinin İngilizce öğretim programına dahil edilmesi ve öğrenciler tarafından kazanılmasının desteklenmesi planlanmıştır. Öğrencilerin kişisel ve profesyonel gelişimlerini gerçekleştireceği ve topluma katkı sağlama amacı güden bilgi beceri ve tutumlara karşılık gelen bu yeterlilikler, geleneksel beceriler (anadilde ve yabancı dilde iletişim kurma), dijital beceriler (okuryazarlık, matematik ve fen bilimlerindeki temel beceriler, yatay beceriler (öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlık sorumlulukları, girişimcilik, kültürel farkındalık ve yaratıcılık olarak sıralanmıştır. Ancak bu yeterliliklerin programa yansımadağı gözlemlenmiştir. Diğer taraftan, yeni program

değerler eğitimine odaklandığını iddia etmesi yönüyle eski programlardan farklılaşmaktadır. Öğrenme çıktılarıyla uyumlu bir şekilde programa aktarılması düşünülen bu değerler, arkadaşlık, adalet, dürüstlük, öz-kontrol, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve fedakarlık olarak belirlenmiştir. Yine de bu değerlerin programa nasıl yansıtıldığına dair bir kanıt elde edilememiştir.

### 3.3. Öğretim Programlarının İçeriğe göre Karşılaştırılması

2006 İngilizce Öğretim Programı 14 üniteden oluşmaktadır. A ve B bölümlerinden oluşan her ünite, A Bölümü 2 saat zorunlu ders için B bölümü ise İngilizce dersini 4 saat olarak alan öğrenciler için düzenlenmiştir. B bölümü yeni bilgiler sunmanın aksine A bölümündeki konuların pekiştirilmesini amaçlamaktadır. Her bölüm yaklaşık olarak iki hafta sürmektedir. Haftada 4 saat dersi olan öğretmenler A bölümünü verilen sürede bitiremezlerse B bölümünü atlayabilirler. Tekrar üniteleri bir haftada işlenebilir. Diğer taraftan, 2013 Programı, birbiriyle ilişkili temalardan oluşan 10 tema olarak tasarlanmıştır. Her temaya ilişkin olarak farklı dil yapılarının kullanımını önerilmektedir. 2006 programına nazaran bu dil yapıları dil bilgisi yapılarından ziyade dilin işlevlerine yöneliktir. Buna ilişkin olarak tema bazında öğrenilmesi gereken kelime dağarcığı ve dilin kullanımına yönelik ifadeler yer almaktadır.

2018 İngilizce Öğretim Programı, dil kullanımı, fonksiyonları ve öğrenme materyalleri açısından 3 öğrenme basamağından oluşmaktadır. 2., 3. ve 4. sınıflarda, dinleme ve konuşma becerileri önemliken okuma, yazma ve dil bilgisine odaklanılmamaktadır. İlk sınıflarda İngilizce ve Türkçe'deki eşdeğer dil formları öğretilmeye başlanmaktadır. 5. ve 6. Sınıflarda kısa metinler, boşluk doldurma gibi kontrollü yazma etkinlikleri yapılmaya başlanabilir. 7. ve 8. Sınıflarda ise okuma ve yazma becerileri dil öğrenmenin bir parçası olarak ele alınabilir. 2013 programında olduğu gibi birbiriyle ilişkili 10 temadan oluşan üniteler oluşturulmuştur. Özellikle ilk sınıflarda ünitelerin aile, arkadaşlar, hayvanlar gibi öğrencilere yakın temalardan oluştuğu gözlemlenmiştir. Kültürlerarası farkındalığın artırılması amacıyla hedef kültürün, uluslararası diğer kültürlerin ve yerel kültürün öğelerine yer verilmiştir.

### 3.4. Öğretim Programlarının Eğitim Durumlarına göre Karşılaştırılması

2006 İngilizce Öğretim Programında yöntem ve teknikler bir üniteye bağlı olarak değil genel bir şekilde önerilmiştir. Öğretim Programında kullanılacak yöntem ve teknikler, informal kişiler arası diyalog ve konuşmalar, kısa diyalog ve metinler, kısa ve basit okuma metinleri, görseller (resimler, çizimler, planlar, haritalar, bayraklar, çizgi film, karikatürler, resimler, modeller, kuklalar, vs.), slaytlar, kısa ifadeler ve cümleler, öğrenci konuşmaları, öğretmen konuşması, günlük sınıf dili, kısa betimleyici paragraflar, oyunlar, hikayeler, drama, şarkılar, şiirler, şakalar, tekerlemeler, el işi etkinlikleri, kelime bulmacaları, kayıt edilmiş sesler, çizme ve boyama etkinlikleri, çeşitli okuma metinleri (kimlik kartları, matematik problemleri, semboller, davetiyeler, listeler, hava raporları, sınıf kuralları, menüler, yiyecek fiyat listeleri, mektuplar, kartpostallar, e-mailler, konuşma balonları vs.) ve boşluk doldurma etkinlikleri olarak belirtilmektedir.

2013 programında görsel, işitsel ve görsel-işitsel araçlar kullanılması, derslerin dinleme ve konuşma odaklı olması ve öğrencilere dil hakkında bilgi yüklenmesinden ziyade, dili iletişim odaklı etkinlikler yoluyla kullanarak öğrenmelerinin sağlanması hedeflenmiştir. Dili öğrenen/kullananların dili oyunlar, gerçek yaşamla ilgili faaliyetler, çizme-boyama, rol yapma, dinleme-konuşma, anlatma gibi tekniklerle severek öğrenmesi hedeflenmiştir. Yazma etkinlikleri ders dışı etkinliklerde (ev ödevi, proje ve portfolyo çalışmaları gibi) kullanılmaktadır. Programda her temaya ilişkin farklı etkinlikler, yöntem ve teknikler önerilmektedir.

2018 programında öğretim yöntemi olarak dil öğretim yöntemlerinin harmanlandığı eklettik bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu sebeple İngilizcenin bir ders konusu değil iletişim aracı olarak yaşantı haline getirilmesi için eylem odaklı yaklaşım temel alınarak eğlenceli ve motive edici bir öğrenme ortamının oluşturulması amaçlanmaktadır. Ayrıca, bütün kademelere gelişimsel olarak uygun görev ve etkinliklerin öğrenen özerkliği ve problem çözme becerileri üzerine katkısı olacağı belirtilmiştir. Bu sebeple, 2.,3. ve 4. sınıflarda toplam fiziksel tepki (TPR) yöntemi, sanat-tasarım ve drama gibi etkinliklerinin; 5. ve 6. sınıflarda drama ve role-play etkinliklerinin; 7. ve 8. sınıflarda ise içerik (theme-based) temelli öğretim yönteminin kullanılması önerilmiştir. 2018 programı, dil öğrenmeyi öğrencilerin gerçek iletişim gerektiren etkinliklerin olduğu iletişim yeterlilikleri açısından değerlendirmektedir. Öte yandan, program öğrencilerin dil öğrenmeye sınıfta ve sınıf dışında nasıl yaklaştıkları ve öğretmenlerin bu yaşantıları nasıl desteklediğinin önemli olduğunu vurgulamıştır.

### 3.5. Değerlendirme Sürecine göre Karşılaştırılması

2006 İngilizce Öğretim Programında değerlendirme yöntemleri Avrupa Dil Portfolyo'sundan benimsenmiştir. Buna göre üç değerlendirme bileşeni öne çıkmaktadır. Bileşenlerden ilki olan dil pasaportuna, öğrencilerin dil yeterlilik durumları kaydedilmektedir. Dil biyografisinde ise öğrencilerin kendi öğrenme sürecini ve gelişimini planlaması ve değerlendirmesi amaçlanmaktadır. Dosyada ise, öğrencilerin dil pasaportu ve biyografisinde belirtilen başarı ve gelişimlerine ilişkin materyalleri koyulmaktadır. Beşinci sınıflar için sadece portfolyo değerlendirmesi benimsenebileceği belirtilmektedir. Her hafta için düzenlenen projeler öğrenciler tarafından bir dosyada tutulabilir. Öğretmen de tekrar ünitesinden sonra geri bildirim verebilir. Öğrenciler ayrıca kendi projelerini arkadaşlarıyla paylaşabilirler.

2013 İngilizce Öğretim Programında aynı şekilde, dili öğrenen ve kullananların portfolyo değerlendirme çalışmalarına bireysel olarak katılması özendirilmelidir. Dosyaların içerikleri dili öğrenen/kullananların bireysel portfolyosuna konulmalı ve öğrencinin gelişimi takip edilmelidir. Öz-değerlendirme önemsenmektedir. Her tema öğrenciler tarafından ulaşılması gereken amaçların bulunduğu ve öğrencilerin kendi öğrenmelerini değerlendirdiği bir kontrol listesi içermektedir. Öğrenciler Avrupa dil portfolyosunda belirtilen öğrenci başarısının kaydettikleri bir dosya tutmaktadır. Öz-değerlendirmenin yanında, öğrencilerin başarılarını kaydetmek için yazılı, sözlü, kısa sınavlar, ödevler ve projeler yapılmaktadır. Önerilen değerlendirme etkinlikleri Proje ve Portfolyo değerlendirmeleri (Öğrenci ve öğretmen ortak değerlendirme), Öz ve Akran Değerlendirmesi, Kalem-kağıt sınavları (Dinleme ve Konuşma becerilerini de ölçen) ve Öğretmen gözlemleri ve değerlendirmeleri olarak dört grupta incelenebilir.

2018 İngilizce Öğretim Programında ölçme ve değerlendirme süreçlerinin teorik çerçevesi temel olarak farklı ve alternatif değerlendirme türleriyle öz- değerlendirmenin teşvik edildiği AODÇ'ye dayanmaktadır. Bu amaçla ünitelerde öğrencilerin kendilerini değerlendirmeleri için öz-değerlendirme kontrol listelerine çevrilebilecek hedefler yer almaktadır. Alternatif değerlendirme türlerinin yanında yazılı, sözlü ve kısa sınavlar, ödev projeler resmi değerlendirme araçlarıdır. Ayrıca 2. Ve 3. sınıflarda toplam değerlendirme yerine biçimlendirici değerlendirme türlerinin kullanılması önerilmiştir. 4. Sınıftan itibaren öğrencilerin dil yeterliliklerini ölçmek amacıyla bu değerlendirme türleri birlikte kullanılmaktadır. Programda öğretmenlerin kullanabilecekleri dil becerilerine göre süreç ya da ürün odaklı değerlendirme teknikleri örnekleri verilmiştir. Programın değerlendirme yaklaşımı yapılan bu değerlendirmelerin,

- ✓ 4 beceriyi kapsaması
- ✓ Öğrencilerin öğrenme stilleri ve bilişsel özelliklerine göre farklılık göstermesi
- ✓ Öğrenme öğretme yöntem ve teknikleriyle tutarlı olması
- ✓ Öğrencilerin gelişimsel özelliklerine uygun olması
- ✓ Öğrencilerde olumlu bir etki bırakması
- ✓ Öz-değerlendirme, yansıtma ve geribildirimi kapsaması
- ✓ Öğrencilerin zayıf ve güçlü oldukları yanları belirleyerek geliştirilmesi gereken alanların belirlenmesine yardımcı olması gerektiğini öne sürmektedir.

#### 4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada MEB tarafından yayımlanan İlkokul ve Ortaokul İngilizce Öğretim programları (MEB 2006; 2013; 2018) program felsefesi ve tasarımı, programın hedefleri, içerik, öğrenme-öğretme durumları ve ölçme değerlendirme boyutlarına göre karşılaştırmalı bir şekilde incelenmiştir. Öğretim programlarının yabancı dil öğretimi alanında uluslararası araştırma ve uygulamalara uyum sağlamaya bağlı olarak evrildiği söylenebilir. İlkokul ve ortaokul İngilizce dersi öğretim programlarının güncellenmesinde uluslararası yabancı dil eğitimiyle ilgili gelişmelerin takip edildiği başka çalışmalarca desteklenmiştir (Yücel vd., 2017).

Çalışmada ilk olarak öğretim programları program felsefesi ve tasarımı açısından değerlendirilmiştir. 2006 öğretim programının dil bilgisi ve konu odaklı öğretim tasarımına ek olarak Avrupa Dil Pasaportunda önerilen beceri ve görevler eklendiği sonucuna varılmıştır. Elde edilen program tasarımının bu anlamda geleneksel öğretim yaklaşımlarından uzaklaşmadığını ve yeni yaklaşımlara uyum sağlayamadığı söylenebilir. 2013 İngilizce öğretim programında ise eylem odaklı yaklaşım ve Avrupa Ortak Dil Çerçevesi'nin (AODÇ) ilkeleri temel alındığı ifade edilmiştir. Eylem odaklı yaklaşım ve AODÇ Avrupa Birliği yabancı dil politikasında belirtilen bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle, programın hazırlanmasında Avrupa Birliği yabancı dil öğretim politikaları temel alınmıştır. 2018 İngilizce öğretim programının tasarımında 2013 öğretim programına ek olarak her sınıf kademesi için farklı dil yeterliliğinin tanımlanmıştır. Ayrıca, 2018 öğretim programındaki dil yapıları dil fonksiyonlarına göre kategorize edilmiştir. 2018 İngilizce öğretim programı ihtiyaç analizi sonucunda güncellendiği belirtilmiş olsa da ihtiyaç analizi çalışmasının sonuçları paylaşılmamıştır. Bu sebeple araştırma bulgularının programa ne derece yansıtıldığı gözlenmemektedir.

2006 İngilizce Programının hedefleri incelendiğinde amaçların detaylı bir şekilde yer aldığı ve dil bilgisi yapılarına daha fazla vurgu yaptığı söylenebilir. 2013 programı ise dilin işlevsel ve öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik kullanımına vurgu yapmaktadır. 2013 ve 2018 programlarında kültürel çeşitlilik, öğrenen özerkliği ve öz-değerlendirme vurgulanmıştır. Bu becerilerin yanında, 2018 programının hedefleri arasında Avrupa Birliği ülkelerindeki eğitim programlarının amaçları arasında yer alan yeterliliklerin ve değerler eğitiminin İngilizce öğretim programına dahil edilmesi bulunmaktadır. Ancak, programın uluslararası yeterlilikler ve değerler eğitimi felsefesine göre düzenlendiği bahsedilmiş olsa da, programın tasarımında bu öğelerin yer almadığı görülmektedir. Acar (2019) yaptığı çalışmada bahsi geçen alan yeterlilikleri ve değerler eğitimi öğelerinin öğretmenlerin ve materyal geliştiricilerin sorumluluğuna bırakıldığını, programa somut bir şekilde yansıtılmadığını ifade etmektedir.

Öğretim Programları içerik açısından değerlendirildiğinde, 2006 Öğretim Programı 14 üniteden oluşmaktayken, 2013 ve 2018 programlarda ünite sayısı 10'a düşürülmüş ve üniteler tematik olarak düzenlenmiştir. Ayrıca, 2013 ve 2018 programları dilin işlevlerine daha fazla odaklanmaktadır. Öte yandan, 2018 programında öğrenci gelişim özelliklerine göre becerilerin yer verilmesi göze çarpmaktadır. Burada, öğrenen özelliklerinin yanında öğrencilerin yabancı dille yeni tanışmaları da göz önünde bulundurulmuştur. Kültürel farkındalığın programa dahil edilmesiyle içerikte hedef kültür ve yerel kültürle birlikte uluslararası kültür öğelerine programda değinilmiştir.

Eğitim durumları açısından 2006 Öğretim Programında kullanılabilir yöntem ve teknikler bir üniteye bağlı olarak değil genel bir şekilde önerilmiştir. 2013 programında her temaya ilişkin farklı etkinlikler, yöntem ve teknikler önerilmektedir. 2018 programında öğretim yöntemi olarak dil öğretim yöntemlerinin eklektik bir biçimde harmanlanması ve öğrenen özelliklerine göre farklılaştırılması gerektiği belirtilmiştir. 2018 programı, dil öğrenmeyi öğrencilerin gerçek iletişim gerektiren etkinliklerin olduğu iletişim yeterlilikleri açısından değerlendirmektedir.

Öğretim programları ölçme-değerlendirme sürecine göre değerlendirildiğinde, 2006 İngilizce öğretim programında Avrupa Dil Portfolyo'nun dil pasaportu, dil biyografisi ve dosya olan üç bileşeni kullanılmıştır. Bu değerlendirme türlerinin sınıf kademelerine göre farklılaşabileceği belirtilmiştir. 2013 öğretim programında portfolyo değerlendirmenin kullanımına devam edilmiştir. Bu anlamda, öz-değerlendirmenin ve öz-izlemenin önemi belirginleşmiştir. Her temada bulunan kontrol listeleri bunu sağlamaktadır. 2018 programında da bu kontrol listelerine yer verilmiştir. 3 İngilizce öğretim programında da kullanılan resmi değerlendirme türleri (portfolyo, quiz, kağıt-kalem sınavları) benzerlik göstermektedir. 2013 programıyla birlikte öğrencilerin öz-değerlendirme yapmalarına ve gelişimlerini süreç içinde değerlendirmelerine imkan sağlayan zengin projeleri programa konulmuştur. 2013 ve 2018 programlarında ölçme değerlendirme süreçleri AODÇ'yi temel almaktadır. 2018 öğretim programında değerlendirme türlerinin ve yaklaşımlarının programın diğer öğelerinde olduğu gibi öğrenen özelliklerine göre farklılık gösterebileceği hatırlatılmıştır. İngilizce öğrenmeye ilişkin öğrencilerin motivasyon ve tutumlarını etkilememesi açısından ilk sınıflarda toplam değerlendirme yerine biçimlendirici değerlendirmenin yapılması önerilmiştir. Ayrıca değerlendirmenin dil becerilerini kapsamı, öğrencilerin geliştirmesi gereken alanların belirlenmesine yardımcı olması ve öğrenme öğretme yöntem ve teknikleriyle tutarlı olması gerektiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, 2006'dan 2018 öğretim programına kadar İngilizce Öğretim Programlarındaki iyileştirmelerin üzerinde Avrupa Birliği tarafından önerilen AODÇ'ye uyma çabasının ve güncel eğitim teori ve pratiklerinin etkileri görülmektedir. Güncellenen en son öğretim programı olan İngilizce öğretim programında bağlam, görev ve etkinliklerin, dil fonksiyon ve yapıları açısından düzenlenmesiyle programın olumlu anlamda geliştirildiği ifade edilebilir. Ayrıca, 2018 programının, öğrenen özerkliği, öz-değerlendirme ve kültürel çeşitlilik göstergelerini temel alması uluslararası dil öğretim teori ve pratikleriyle uyumludur. Ancak, 2018 programı için yapılan ihtiyaç analizinin sonuçlarının programa nasıl yansıtıldığı bilinmemesi, değerler eğitimi ve uluslararası temel becerilerin programa entegre edilememesi programın eksik yanları olarak değerlendirilebilir. İngilizce öğretim programlarının güncellenmesinde ihtiyaç analizinin eğitim teori ve uygulamalarına uygun bir şekilde yapılması ve sonuçlarının somut bir şekilde programa yansıtılması önerilebilir. Bu durumun, öğretim programının Türkiye bağlamında ve özgün bir şekilde tasarlanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, Türkiye'de uzun süredir tartışılan bir konu olan yabancı dil eğitiminde program güncellenmelerinde üniversitelerin ve öğretmenlerin daha fazla katılımı sağlanmalıdır. Son olarak, programın uygulanmasına dönük farklı örneklemelerin kullanıldığı araştırma sonuçlarının öğretim programlarının izleme ve değerlendirme çalışmalarına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. 20. eğitim şurasında alınan kararlardan biri de yabancı dil derslerindeki dil becerilerinin izlenmesi gerektiğidir (Meb, 2021). Bu sebeple, uygulamadaki program için izleme ve değerlendirme çalışmaları sürdürülmelidir.

Türkiye'deki ilkökul ve ortaokul İngilizce Öğretim Programları diğer öğretim programlarında olduğu gibi merkezi bir şekilde tasarlanmaktadır. Bu durum, programın uygulanma aşamasındaki bazı sorunları beraberinde getirebilir.

Öğretim programları merkezi bir şekilde düzenlendiğinden, öğretim programlarında yerel ve bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulduğu esnek bir anlayış hakim olmayabilir. Yücel vd. (2017) 2013 İngilizce Öğretim Programının program tasarımı ilkelerinden esneklik ilkesine uygun olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Programın uygulanmasına yönelik bazı çalışmalar da bu durumu doğrulamaktadır. Özüdoğru (2017) 2. Sınıf programını incelemiş uygulanan programla tasarlanan program arasında uyum olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Demirtaş ve Erdem (2015) çalışmasında 2013 programına ilişkin öğretmen görüşleri alınmış ve öğretmenlerin yeni programla ilgili etkili bir bilgilendirme yapılmadığına ulaşılmıştır. Programın uygulayıcıları olarak öğretmenlerin öğretim programının etkili ve verimli bir şekilde uygulanabilmesi için yeterli nitelik ve formasyona sahip olması gerekmektedir (Bayyurt, 2012). Bu sebeple, İngilizce öğretmeni yetiştirme programlarının iyileştirilmesi önerilebilir. Ayrıca, öğretmenlerin meslek hayatları boyunca en çok ihtiyaç duyacak alanlardan birinin programı okuryazarlığı olduğu belirtilmektedir (Erdem ve Eğmir, 2018). Bu sebeple, öğretmenlerin program okuryazarlıklarını geliştirmelerinin öğretim programlarının verimli bir şekilde uygulanmasında etkili olacağı düşünülmektedir.

## KAYNAKÇA

- Bayyurt, Y. (2012). 4+4+4 Eğitim Sisteminde Erken Yaşta Yabancı Dil Eğitimi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı 1. Yabancı Dil Eğitimi Çalıştay Bildirileri 12 – 13 Kasım.
- Bogdan, R.C. and Biklen, S.K. (2007) *Qualitative Research for Education: An Introduction to Theory and Methods*. 5th Edition, Allyn & Bacon, Boston.
- Clark, J. (1987). *Curriculum renewal in school foreign language learning*. Oxford: Oxford University Press.
- Clark, V. L. P., & Creswell, J. W. (2014). *Understanding research: A consumer's guide* (2nd ed.). London, UK: Pearson Higher Ed. Press.
- Demirtaş, Z. & Erdem, S. (2015). 5. Sınıf İngilizce Dersi Öğretim Programı: Güncellenen Programın Bir Önceki Programla Karşılaştırılması ve Programa İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Sakarya University Journal of Education*, 5 (2) , 55-80. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/suje/issue/20639/220099>
- Erdem, C. & Eğmir, E. (2018). Öğretmen Adaylarının Eğitim Programı Okuryazarlığı Düzeyleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (2) , 123-138. DOI: 10.32709/akusosbil.428727
- Guardado, Martin & Light, Justine. (2020). *Curriculum Development in English for Academic Purposes: A Guide to Practice*. Palgrave Macmillan: Switzerland. 10.1007/978-3-030-47468-3.
- Jacobs, H. H. (2010). *Curriculum 21: Essential education for a changing world*. ASCD.
- Karsantık, Y., & Yağcı, E. (2021). Türkiye’de İngilizce dersi öğretim programlarındaki değişim üzerine araştırmalar: Bir meta-sentez çalışması. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(32), 625-654.
- Kattington, L. E. (2010). *Handbook of curriculum development*. Nova Science Pub Inc; UK ed.
- Kırkgöz, Y. (2007). English language teaching in Turkey: Policy changes and their implementations. *RELC Journal*, 38, 216-228.
- MEB (2006) İngilizce İlköğretim Programı. Ankara: MEB
- MEB (2013) İngilizce İlköğretim Programı. Ankara: MEB
- MEB (2018) İngilizce Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). Ankara: MEB
- MEB, (2021). 20. Milli Eğitim Şurası Kararları. Ankara: MEB
- Özüdoğru, F. (2017). İlkokul İkinci Sınıf İngilizce Öğretim Programı Kapsamında Dinleme ve Konuşma Becerilerinin Öğretimi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(42), 189 - 210.
- Richards, J. C. (2013). Curriculum approaches in language teaching: Forward, central, and backward design. *RELC Journal*, 44(1), 5–33. <https://doi.org/10.1177/0033688212473293>.
- Talla, M. (2012). *Curriculum Development: Perspectives, Principles and Issues* Kindle Edition Delhi: Pearson
- Yücel, E., Dimici, K., Yıldız, B. & Bümen, N. (2017). Son 15 Yılda Yayımlanan İlk ve Ortaöğretim İngilizce Dersi Öğretim Programları Üzerine Bir Analiz. *Ege Eğitim Dergisi*, 18 (2) , 702-737. DOI: 10.12984/egeefd.305922